

OSNOVNE STUDIJE PRAVNOG FAKULTETA UCG HARTIJE OD VRIJEDNOSTI I BERZANSKO PRAVO

**TEMA :
MJENICA (III DIO)**

Prof. dr Vladimir Savković

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

PREZENTACIJA MJENICE

- Def: Mjenična radnja kojom imalac mjenice ili njegov punomoćnik (**prezentant**) dostavlja mjenicu trasatu na akceptiranje ili akceptantu (**prezentatu**) na isplatu.
- Prezentacija mjenice na akcept – poziv da se prihvati nalog za isplatu
 - Dozvoljena je sve do dospelosti mjenice;
 - Fakultativnog je karaktera osim kad: **1.** postoji obaveza zakonske prezentacije (mjenice na određeno vrijeme po viđenju)?; **2.** trasant i indosant nalože obaveznu prezentaciju (pozitivna prez. klauzula) i **3.** trasant zabrani podnošenje na akcept (**zašto?**)
- Prezentacija mjenice na isplatu – poziv akceptantu da se isplati mjenica
 - Rok: na dan dospelosti, a najkasnije u dva radna dana poslije dospelosti.
 - Prezentacija je uvijek obavezna – (**zašto?**)

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

PREZENTACIJA MJENICE

- Mjesto i vrijeme prezentacije: Mjesto plaćanja iz mjenice (trasatova **ili domicilijatova** poslovna prostorija ili stan), u radno vrijeme.
- Delibracioni rok: Kod prezentacije na akcept trasat ima pravo na zahtjev za vršenje „druge prezentacije“ sutradan (**Svrha?**). (mjenice sa građansko-pravnom klauzulom)
- Propuštanje rokova za prezentaciju na akcept, budući da su rokovi **prekluzivni**, vodi gubitku regresnih prava prema trasantu i ostalim mjeničnim dužnicima. Posljedica toga je da se praktično gasi mjenično-pravni odnos (**zašto?**).
- Ako je prezentacionu klauzulu (za akcept) unio indosant, onda se propuštanjem rokova gube regresna prava prema njemu.
- Propuštanje rokova za prezentaciju mjenice na isplatu vodi gubitku svih regresnih prava, a u obavezi ostaje samo akceptant kao glavni mjenični dužnik, **ako je mjenica akceptirana**.

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

ISPLATA MJENICE

- Glavni dužnik mora izvršiti isplatu odmah po prezentaciji mjenice, osim u slučaju dogovora i unošenja klauzule „produženo do...” ili se povuče stara i izda nova mjenica...
- Djelimična isplata je dozvoljena (**zašto?**)
- Isplatom od strane glavnog mjeničnog dužnika se gasi mjenično-pravni odnos. **Osim u slučaju akcepta intervencijom. Zašto?**
- Isplatom od strane regresnih mjeničnih dužnika (nakon podignutog protesta zbog neisplate) iskupilac mjenice stiče pravo daljeg regresa. **Regresni dužnici mogu isplatiti mjenicu samo u cjelosti.**
- Isplata prije dospjeloosti moguća, ali je mjenični povjerilac nije dužan primiti. **Zašto?**

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

ISPLATA MJENICE

- POSTUPAK ISPLATE MJENICE:
- Mjenični dužnik obavezan je voditi računa o **formalnoj legitimaciji** imaoca mjenice, tj. da li je do iste došao neprekinutim nizom indosamenata ili cesijom. Međutim, njegova savjesnost (**materijalna legitimacija**) se ne provjerava, već se pretpostavlja.
- Ipak, ako je isplatilac i sam bio nesavjestan (znao je za nesavjesnost formalnog imaoca mjenice – prezentanta), **ostaće u obavezi prema savjesnom imaocu mjenice**.
- **Prilikom isplate mjenica se ista predaje isplatiocu** radi vršenja regresa, ali i zaštite od njenog daljeg stavljanja u promet od strane imaoca. Alternativno, u mjenicu se unosi i klauzula kojom se konstatuje isplata, dok je to obavezno kod djelimične isplate (**ZAŠTO?**)

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNI PROTEST

- DEF: Mjenična radnja kojom imalac mjenice na vjerodostojan način utvrđuje da njegov pokušaj određene mjenične radnje nije uspio.
- Protest je uslov za vršenje regresnih prava imaooca mjenice!
- Protest ima značaj i zbog toga što nakon protesta zbog neisplate, indosament ima pravno dejstvo cesije! (u čemu se ogleda?)
- Protest je obavezan, osim:
- ZAKONSKI IZUZECI:
 - 1. Kad je već podignut protest zbog neakceptiranja;
 - 2. Kad se može vršiti regres prije dospelosti mjenice;
 - 3. Kad se zbog više sile ne može podići u zak. roku!;
- UGOVORNI IZUZECI: 1. kada je tako ugovoreno, uz unošenje klauzule „bez protesta“

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNI PROTEST

- POSTUPAK KOD PROTESTA:

- 1) Protestant podiže protest preko nadležnog osnovnog suda, prema sjedištu lica protiv kojeg se podiže protest, podnošenjem mjenice sudu, sa zahtjevom da se izvrši određena mjenična radnja (akcept ili isplata).
- 2) Protestni organ (sud) obavještava protestata, sa pozivom da izvrši radnju.
- 3) Ako radnja bude izvršena, to se konstatuje u mjenici i mjenica se predaje ovlašćenom licu.
- 4) Ako protestat odbije da izvrši mjeničnu radnju, mjenica se vraća protestantu, zajedno sa **protestnom ispravom** („protest je javna isprava“ – **ZoMCG**) koja predstavlja izvršnu ispravu.

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNI PROTEST

- VRSTE PROTESTA (s obzirom na radnje zbog kojih se podiže):
 - 1) Protest zbog neakceptiranja;
 - 2) Protest zbog nedatiranja akcepta (kod mjenice koja dospijeva na određeno vrijeme po viđenju?)
 - 3) Protest zbog neisplate;
 - 4) Perkvizicioni protest (protest imaoca umnoženog primjerka mjenice ili imaoca kopije zbog odbijanja predaje akceptiranog primjerka ili originala)
 - 5) Protest zbog neisplate protestnih troškova (kada je u tok u protesta isplaćena samo mjenična svota)
 - 6) Intervencijski protest (protiv intervenijenta-akceptanta koji odbije isplatu)
 - 7) Amortizacioni protest (protiv trasanta neakceptirane mjenice – **zašto?**)

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNA NOTIFIKACIJA

- DEF: Obavještenje mjeničnog povjerioca upućeno regresnim mjeničnim dužnicima o podizanju protesta (zbog neisplate ili neakceptiranja), kao i dalje njihovo međusobno obavještavanje o toj okolnosti.
- Imalac mjenice obavještava o izvršenom protestu svog neposrednog indosanta, trasanta i njihove avaliste (u roku od 4 radna dana), a indosanti svoje indosante (u roku od 2 dana).
- Notifikacija nema posebne forme, ali iz praktičnih razloga je uglavnom pisana
- Notifikacija je fakultativna, njenim propuštanjem se ne gube mjenična prava, ali se ulazi u rizik od građansko-pravne odgovornosti za štetu.

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNI REGRES

- DEF: Mjenična radnja kojom imalac mjenice i kasniji iskupilac mjenice (**regresanti**) zahtijevaju od nekog od regresnih mjeničnih dužnika (**regresati**) isplatu mjenice, kada je trasat odbio akcept ili akceptant odbio isplatu.
- Prvi regresant je sam imalac mjenice, a kasniji su regresni dužnici koji u regresnom postupku iskupe mjenicu (isplatom) od imaooca mjenice.
- (Potencijalni) regresati su svi regresni mjenični dužnici.
- Koje lice iz mjenice ne može biti regresant? Zašto?
- Regresna tužba – sredstvo prinudne naplate regresne svote.

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

MJENIČNI REGRES

REGRESNI POSTUPAK odlikuju načela:

1. **Solidarnosti** - kada su ispunjeni uslovi za vršenje regresa regresati odgovaraju solidarno, a regresant nije dužan da vodi računa o redosljedu („**skokoviti regres**“).
2. **Samostalnosti** – važi pretpostavka da je regresant sa svakim regresatom u mjenično-pravnom odnosu nezavisnom od njihovih (eventualnih) drugih (građansko-pravnih) pravnih poslova.
3. **Neposrednosti** – važi pretpostavka je regresant u neposrednom pravnom odnosu sa svakim regresatom pojedinačno, nezavisno od ostalih odnosa koji proističu iz mjenice (dakle, nema prenosa prava na prigovore).

RADNJE REALIZACIJE MJENIČNIH PRAVA

- MJENIČNE TUŽBE -

1. Redovna mjenična tužba (pasivno legitimisan glavni mjenični dužnik);
2. Regresna mjenična tužba (pasivno legitimisan regresni mjenični dužnik);

KLJUČNA ODLIKA MJENIČNOG SPORA – HITNOST (brzina)

Član 37. stav 1:

„U predlogu za izvršenje moraju biti naznačeni: izvršni povjerilac i izvršni dužnik, izvršna isprava (**vjerodostojna, u slučaju mjenice**), obaveza izvršnog dužnika, sredstvo i predmet izvršenja, kao i drugi podaci koji su potrebni za sprovođenje izvršenja.“

Član 41. stav 3. ZIO CG:

„Rješenjem o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave javni izvršitelj će obavezati izvršnog dužnika da, u roku od osam dana, **a na osnovu mjenice i čeka u roku od tri dana od dostavljanja rješenja**, namiri potraživanje zajedno sa utvrđenim troškovima i odrediti izvršenje radi prinudne naplate tih potraživanja.“